

Stichting
Migratierecht
Nederland

Jaarverslag 2022

Inhoud

Inhoud	2
Voorwoord	4
1. Inleiding	5
2. Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken	6
3. Cursussen en bijeenkomsten	7
Het onderwijs.....	7
Scholing na corona.....	7
Cursussen.....	7
Bijeenkomsten Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken	9
Cijfers	9
Actualiteit	9
4. Migratieweb	12
De databank	12
Ontwikkelingen en resultaten in 2022.....	12
Actualiteiten.....	12
5. Asiel- en Migrantenrecht	16
Actualiteiten.....	17
6. Jurisprudentie Vreemdelingenrecht	20
Ontstaansgeschiedenis JV	20
Overige wetenwaardigheden over JV	20
Jubileumaflevering	20
WRV 13 december	20
Actualiteiten.....	21
7. Vragendienst	22
Dienstverlening	22
Ontwikkelingen en resultaten	22
8. Commissie Meijers	23
9. Organisatie	25
Bestuur	25
Werknemers.....	25
Team	26
Partners.....	26

Financiën26

Voorwoord

Sinds de oprichting van SMN in 2015 was Adriana van Doijeweert voorzitter van het bestuur van onze stichting. Adriana is bij u met name bekend als vreemdelingenrechter. Aan het eind van 2022 is Adriana afgetreden omdat ze haar maximale zittingstermijn heeft bereikt. Bestuur en team SMN zijn haar zeer erkentelijk voor haar inzet, inspiratie en de manier waarop ze met energie, bezieling en humor onze belangen behartigde.

Het bestuur van SMN heeft in de loop van 2022 Aldo Kuijer benaderd als opvolger van Adriana. We geven nu het woord aan Aldo:

Waarom ik? Dat vroeg ik mij wel af toen de SMN mij benaderde met de vraag of ik Adriana als voorzitter zou willen opvolgen. Het zal wel te maken hebben met mijn achtergrond als onder meer student-vrijwilliger bij Vluchtelingenwerk Rijnmond in de jaren tachtig, migratierechtadvocaat (14 jaar), hoofd juridische zaken bij het Nederlands Centrum Buitenlanders, universitair docent met het aandachtsgebied migratierecht (10 jaar) en mijn rechterlijke functies, in het bijzonder die sinds 2019 als staatsraad bij o.m. de vreemdelingenkamer van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Ik maak mijzelf daarom graag wijs een redelijk breed historisch en actueel beeld te hebben van wat er speelt in het migratierecht en de positie en belangen van de daarbij betrokken partijen. Vanuit die ervaring is het voor mij een gegeven dat het essentieel is dat er ook een kwalitatief hoogstaand kennisplatform als SMN is (en blijft!), waaraan alle partijen in het veld kunnen deelnemen en bijdragen. Lang hoefde ik dus niet na te denken over dit verzoek.

Dat laatste overigens ondanks dat ik mij realiseer dat SMN de komende jaren voor de nodige uitdagingen staat. Zowel inhoudelijk als financieel.

Als bestuur hebben we het gevoel dat direct contact, elkaar leren kennen, netwerken en samenwerken, ook met de andere partijen in het werkveld, weer belangrijker wordt. Tijdens en na corona zijn velen zich nog meer dan voorheen, gaan focussen op de eigen directe werkomgeving en hun taak daarbinnen. Dat is begrijpelijk, maar daardoor worden ook kansen voor verdere rechtsontwikkeling en wegen naar oplossingen, ook ten behoeve van concrete geschillen, gemist. Immers: collega's kunnen je soms andere perspectieven aanreiken en als je de wederpartij of de rechter beter begrijpt kan je zelf effectiever handelen.

Ik zie ernaar uit naar om samen met de medewerkers en u te werken aan de continuïteit en verdere ontwikkeling van SMN. Ik hoop in dat kader ook velen van u in de komende jaren persoonlijk te mogen ontmoeten. Tot ziens derhalve.

Aldo Kuijer

Mocht het jaarverslag aanleiding geven tot vragen of opmerkingen, dan verneem ik die graag. Ik wens u veel leesplezier.

1. Inleiding

In ons vakgebied stond het jaar 2022 hoofdzakelijk in het teken van de oorlog in de Oekraïne met de daar bijbehorende vluchtelingenstroom en van de opvangcrisis in Nederland. Deze twee ontwikkelingen zijn zo belangrijk en in het oog springend dat alle andere ontwikkelingen erbij dreigen te verbleken.

In ons jaarverslag besteden we naast informatie over hoe het de Stichting in het afgelopen jaar is vergaan ook altijd aandacht aan een aantal ontwikkelingen in het Vreemdelingenrecht. Dat doen we ook deze keer. Naast de hierboven genoemde twee thema's

- De EU-richtlijn tijdelijke bescherming van vluchtelingen uit Oekraïne
- De opvangcrisis

besteden we ook aandacht aan een aantal andere ontwikkelingen die we van belang achten voor de rechtspraktijk, namelijk:

- Aanscherping regels met betrekking tot inburgering en mvv-vereiste voor Turkse onderdanen die onder de Associatieovereenkomst EEG-Turkije vallen
- De tijdelijke aard van het Chavez-verblijfsrecht
- Aanscherping au pair-regeling wegens oneigenlijk gebruik

Veel minder opvallend maar toch ook belangrijk is dat de IND naar aanleiding van een WOB verzoek (2021) IND informatieberichten en IND werkinstructies, die eerder niet publiekelijk toegankelijk waren, openbaar heeft gemaakt. SMN heeft een groot gedeelte hiervan in Migratieweb opgenomen. Hierbij zij opgemerkt dat we al eerder, in 2013, een verschuiving binnen de regelgeving signaleerden, van de Vreemdelingencirculaire (Vc) naar het niveau van het Voorschrift Vreemdelingen (VV) of het Vreemdelingenbesluit (Vb). Dit zou resulteren in een overzichtelijker Vc. Het resultaat was dat er veel nuttige informatie werd geschrapt uit de Vc en we bij de Vragendienst van SMN veel vragen kregen over "verdwenen beleid".

Vervolgens zagen we een vermindering van het aantal wijzigingsbesluiten Vreemdelingencirculaire (WBV) en een vermeerdering van het aantal gepubliceerde IND werkinstructies en IND Informatieberichten. Het lijkt erop dat er wederom een verschuiving heeft plaatsgevonden, maar nu van beleid op het niveau van de Vc naar het niveau van werkinstructies en informatieberichten. Werkinstructies en informatieberichten kunnen snel en gemakkelijk door de IND opgesteld en gewijzigd worden en hoeven anders dan de WBV's niet in de Staatscourant gepubliceerd te worden. Volgens de IND gaat het bij werkinstructies en informatieberichten om interne regels voor medewerkers van de IND ter ondersteuning van hun werkzaamheden en zijn deze regels nadrukkelijk géén beleidsregels, maar procedurele instructies. Dit is echter niet juist. Zowel werkinstructies als informatieberichten bevatten vaak de uitleg van juridische termen of aanwijzingen voor de beoordeling. Inmiddels is algemeen bekend dat bij een beroep op een werkinstructie, de rechter daar steeds aan toetst. Dat geldt in bepaalde gevallen zelfs voor werkinstructies die al verlopen zijn. Daarbij kan het echter zowel voor advocaten als wetenschappers als rechters een handicap zijn dat dergelijke werkinstructies niet actief vanuit de IND worden openbaar gemaakt. Hoewel er niet zo vaak een beroep wordt gedaan op een informatiebericht, geldt het voorgaande ook daarvoor. Kortom, in de praktijk worden werkinstructies en informatieberichten beschouwd als beleidsregels en kunnen vreemdelingen zich daar ook met succes op beroepen. Grondslag hiervoor is volgens de Afdeling bestuursrechtspraak gelegen in het vertrouwen- en gelijkheidsbeginsel.

We zien hierin een goede rol voor Migratieweb. We gaan actief op zoek naar ook nog niet gepubliceerde werkinstructies en informatieberichten en zorgen er via onze informatiemedia voor dat gesignaleerd wordt als er een nieuwe regeling is. En ook dat deze raadpleegbaar blijven, ook in de (verdere) toekomst.

2. Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken

De Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken ([WRV](#)) bevordert de uitwisseling van kennis en informatie tussen advocaten, wetenschappers en andere deskundigen op het terrein van het vreemdelingenrecht. Stichting Migratierecht Nederland (SMN) voert het secretariaat van de WRV. In 2022 waren 418 advocaten, rechtshulpverleners, onderzoekers en andere deskundigen lid. Dat is een kleine vermindering ten opzichte van 2021, toen waren 427 mensen lid.

We hebben bij de opzeggende leden nagevraagd wat de reden is. Veelal verliet men de advocatuur geheel of koos men voor een andere specialisatie. Deze opzeggingen en het gebrek aan nieuwe aanwas is ons inziens een duidelijk signaal dat de sociale advocatuur het moeilijk heeft.

Het lidmaatschap geeft toegang tot onze online kennisdatabank [Migratieweb](#) en de [Vragendienst](#).

Tevens ontvangen leden de tijdschriften [Jurisprudentie Vreemdelingenrecht](#) en [Asiel- & Migrantenrecht](#).

Leden kunnen tegen gereduceerd tarief deelnemen aan [bijeenkomsten en cursussen](#). Het volgen van de ontwikkelingen in het vreemdelingenrecht door lidmaatschap van de WRV is een deskundigheidseis die de Raad voor Rechtsbijstand stelt aan de inschrijving voor de specialisaties vreemdelingenrecht, vreemdelingenpiket en vreemdelingenbewaring.

3. Cursussen en bijeenkomsten

Het onderwijs

Een van de manieren waarop Stichting Migratierecht Nederland (SMN) de overdracht van specialistische kennis aan advocaten en andere professionals in het vreemdelingenrecht faciliteert, is door middel van cursussen en andere kennisbijeenkomsten. SMN heeft contacten met zowel praktijkjuristen als academici en weet de kennisbehoeften in de praktijk en de voortschrijdende inzichten uit de wetenschap bij elkaar te brengen. De programmering van de onderwijsactiviteiten wordt gevoed vanuit actuele ontwikkelingen, de casus die aan de [Vragendienst](#) worden voorgelegd en de discussies in (de redacties van) [Asiel- & Migrantenrecht](#) en [Jurisprudentie Vreemdelingenrecht](#). SMN is als opleidingsinstelling in het kader van de permanente opleiding (PO) onderhoud vakbekwaamheid, erkend door de Nederlandse Orde van Advocaten.

Scholing na corona

In 2022 zwakte de coronapandemie wat af, waardoor het in theorie mogelijk was weer cursussen op locatie te geven. Het symposium **Het inreisverbod** dat SMN in januari had georganiseerd, kon echter vanwege een nieuw lockdown toch niet geheel op locatie (Felix Meritis, Amsterdam) plaatsvinden: het werd een hybride bijeenkomst met de sprekers op locatie en de deelnemers online.

SMN bleef ook daarna live webinars en videocursussen-on-demand aanbieden. De webinars werden via Zoom aangeboden, opnames ervan werden na aanmelding via het YouTubekanaal van SMN beschikbaar gesteld.

De webinars en videocursussen hadden een lengte van maximaal 5 uur (5 PO-punten). Bij een lengte van 4 of 5 uur werden ze in twee behapbare delen aangeboden, dit om de kennisverwerving zo effectief mogelijk te maken. De opnames van de webinars stelden de deelnemers in staat om het onderwijs in gedeeltes te volgen wanneer het hen uitkwam. Aan het einde van elk cursusseizoen werd een aantal webinars korte tijd als videocursus herhaald.

Vrijwel elke digitale cursus werd gegeven door een advocaat en een docent uit een andere juridische werkkring, met name de rechtspraak en de wetenschap. Docenten kwamen verder van de IND, Vluchtelingenwerk, het ministerie van SZW, en Bureau documenten. Alle docenten hadden elk vanuit hun eigen beroepsperspectief inbreng, wat door de deelnemers gewaardeerd werd. De algemene waardering voor de webinars varieerde tussen 7,7 en 10.

De doelgroep voor de opleidingsactiviteiten van SMN bestaat primair uit advocaten die gespecialiseerd zijn in het migratierecht. Naast advocaten namen rechters (van rechtbanken en de Raad van State) en medewerkers uit de rechtspraak deel. Zo ook medewerkers van Vluchtelingenwerk en andere ngo's. Verder waren er deelnemers van het Juridisch Loket, universiteiten, de IND, het ministerie van Justitie en Veiligheid en de NVVB.

Cursussen

Een aantal vaste actualiteitencursussen c.q. -webinars kwam in beide seizoenen terug:

Actualiteiten gezinsmigratie: de Gezinsherenigingsrichtlijn, nareis en art 8 EVRM (3PO, twee keer) met advocaat Corrien Ullersma en wetenschapper Mark Klaassen

Actualiteiten gezinsmigratie: het Chávez verblijfsrecht en de Unieburgerrichtlijn (3PO, twee keer) met stafjurist Lisardo Fernandez Ferreiro en advocaat Jorg Werner,

Actualiteiten jurisprudentie Hof van Justitie EU (4PO, twee keer) met wetenschapper Helen Oosterom-Staples en jurist en plaatsvervangend rechter Aniel Pahladsingh, en

Actualiteiten vreemdelingenbewaring (4PO, vier keer) door rechter John Bouwman en advocaat Mirjam van Riel.

Daarnaast stonden de volgende webinars op het programma:

Bijna een jaar na het arrest LH over opvolgende asielaanvragen en de flitscursus die SMN daarover in 2021 gaf, bespraken rechter Steffie van Lokven en consulent asiel bij Vluchtelingenwerk Angelina van Kampen de stand van zaken in het webinar **Opvolgende asielaanvragen na het arrest LH: stand van zaken en onbenutte kansen** (2 PO)

Wetenschapper en Europarlementariër Tineke Strik schetste in het webinar **Europese ontwikkelingen op het gebied van grenzen, asiel en migratie** (2PO) ontwikkelingen die van invloed zijn op het Nederlandse beleid en doorwerken in de Nederlandse asiel- en migratierechtspraktijk. Aan bod kwamen onder meer het 'New Pact' op het gebied van asiel en migratie, het wetsvoorstel voor wijziging van de Terugkeerrichtlijn, en de voorstellen om de Schengenregelgeving ingrijpend taan te passen.

Arbeidsmigratie (4PO) stond centraal in een nieuw webinar waarin twee advocaten het onderwerp vanuit verschillende invalshoeken benaderden: dat van de werkgever (Pieter Krop) en dat van de werknemer (Julien Luscuere).

Ook nieuwe was het webinar **Documentonderzoek in vreemdelingenzaken** (4PO). Hierin werden de deelnemers wegwijs gemaakt in het documentonderzoek in vreemdelingenzaken, zowel wat betreft de wijze van onderzoek, het juridisch kader en de weging van documenten binnen de besluitvorming. Hierbij was er aandacht voor recente ontwikkelingen en jurisprudentie met betrekking tot documentonderzoek, contra-experts en *equality of arms*. De docenten waren Angèle van Trommelen, senior documentexpert van Bureau Documenten van de IND, Zefanja van der Meulen, senior adviseur Juridische zaken bij de IND, en Eva Berger consulent asielprocedure bij Vluchtelingenwerk. Het voorjaarsseizoen werd afgesloten met de flitscursus over de **Afdelingsuitspraak inzake het arrest TQ** (2PO). Uit dit arrest volgt dat de staatssecretaris geen terugkeerbesluit mag opleggen aan amv's die niet in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning zolang er geen nader onderzoek is gedaan naar adequate opvang in het land van herkomst. De Afdelingsuitspraak van 8 juni 0222 over dit onderwerp werd besproken door wetenschapper Carolus Grütters en advocaat Andrea Pool.

Het najaarsseizoen startte met de hybride cursus **De Dublinverordening: actuele ontwikkelingen en procederen in de praktijk** (4PO) over veel besproken rechtsvragen in de zittingszaal, relevante prejudiciële vragen die aanhangig zijn en actuele zaaksoverstijgende discussies over de uitgangspunten van de Dublinverordening. De bijeenkomst werd gehouden in de rechtbank Den Bosch, op uitnodiging van de rechtbank en senior rechter Steffie van Lokven, die de cursus samen met advocaat Wil Eikelboom verzorgde. Het was een hybride bijeenkomst waarbij een deel van de deelnemers fysiek aanwezig was, en een deel digitaal meedeed.

In het webinar **Hofjurisprudentie asiel: wat u niet leest in de samenvatting van een arrest** (3PO) bespraken wetenschapper Karen Geertsema en advocaat Marq Wijngaarden asielrechtelijke jurisprudentie Hof van Justitie van de EU van het afgelopen jaar aan de hand van zaaksoverstijgende aspecten.

In het webinar **Ambtshalve toetsing in bewaringszaken** (2PO) stond de wijze waarop de rechter de rechtmatigheid van een bewaringsmaatregel mag en moet onderzoeken centraal. Hierover had het Hof van Justitie van de EU prejudiciële vragen van de Afdeling en de rechtbank beantwoord. Volgens het Hof betekent het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel dat de rechter ambtshalve de rechtmatigheid van de maatregel onderzoekt en beoordeelt. Verwijzend rechter Steffie van Lokven en advocaat Piet-Hein Hillen bespraken wat het arrest kan betekenen voor de procespartijen in de bewaringsprocedure.

Wetenschapper Paul Minderhoud en advocaat Ellen Gelok brachten in het webinar **De vreemdeling in sociale zekerheidsland** aanspraken op sociale zekerheid in beeld van vreemdelingen in zeer verschillende situaties: mensen met en zonder verblijfstitel of in procedure; mensen met een asielachtergrond of een reguliere status; EU-onderdanen en ouders van Nederlandse kinderen.

Nast de webinars stonden ook videocursussen geprogrammeerd: De videocursus **Associatierecht EEG-Turkije** (3PO) uit 2020 werd ook in 2022 aangeboden. Wetenschapper Helen Oosterom Staples gaf hierin inzicht in het juridisch kader van het associatierecht.

In de nieuwe cursus **Vreemdelingenbewaring: het juridisch kader belicht** (4PO) fristen advocaat Shanna Rebergen en rechter John Bouwman de basiskennis van het rechtsgebied op.

Ook waren de drie videocursussen te zien die SMN in samenwerking met Boom Juridisch Opleidingen heeft ontwikkeld: **Handvest van de EU (1PO) Vreemdelingenrecht voor strafrechtadvocaten (1PO)** en **Vreemdelingenrecht voor arbeidsrechtadvocaten (1PO)**. In de zomer van 2022 zijn updates van twee van de drie videocursussen gemaakt.

Bijeenkomsten Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken

In 2022 konden de WRV-bijeenkomsten weer op locatie plaatsvinden. Op 14 juni werd voor het eerst sinds corona een geheel fysieke WRV-bijeenkomst gehouden in De Eenhoorn in Amersfoort (4PO). In het plenaire deel hielden Gareth Davies, hoogleraar Europees recht aan de VU, en advocaat Corrien Ullersma presentaties over de Europese ontwikkelingen in het migratierecht en de gevolgen voor de Nederlandse rechtspraak. Daarna volgden workshops over het penitentiair recht, medische verblijfsgronden, openbare orde, nationaliteitsrecht, gezinsleven tussen volwassenen, en het middenverreichte

Tijdens de WRV-bijeenkomst in december (4PO) werd aandacht besteed aan het 25-jarig jubileum van het tijdschrift Jurisprudentie Vreemdelingenrecht (JV) dat SMN in samenwerking met de Sdu uitgeeft. Een speciaal jubileumnummer van de JV werd tijdens de bijeenkomst gepresenteerd. Auteurs die daaraan een bijdrage hadden leverden (en andere sprekers) hielden presentaties over de onderwerpen van hun artikelen: het Nederlanderschap, de kunst van het annoteren, het evenredigheidsbeginsel, digitalisering, en het belang van het kind bij gezinsmigratie.

Cijfers

Het totaal aantal webinars in 2022 was 18: 10 in het voorjaar en 8 in het najaar. Daarnaast zijn er 2 hybride bijeenkomsten en 2 videocursussen aangeboden (en 3 videocursussen in samenwerking met Boom).

Het totaal aantal (niet-unieke) deelnemers aan de webinars en videocursussen was in 2022 675 (exclusief de beide WRV-bijeenkomsten en deelnemers aan de videocursussen in samenwerking met Boom). Er waren gemiddeld 35 deelnemers per webinar; de afzonderlijke webinars trokken tussen de 11 en 46 deelnemers. Opnames van 15 webinars zijn aan het einde van het seizoen als videocursus aangeboden. Daarnaast werden naast de drie videocursussen die in 2019 en 2020 in samenwerking met Boom Juridisch Opleidingen tot stand waren gekomen (geen cijfers beschikbaar), de videocursus *Associatierecht EEG-Turkije* uit 2019 (20 deelnemers) en een nieuwe videocursus *Vreemdelingenbewaring – het juridisch kader belicht* (8 deelnemers) aangeboden.

De bijeenkomsten van de Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken telden in totaal 175 deelnemers: 69 in juni en 106 in december (inclusief genodigden). Het totaal aantal (niet-unieke) deelnemers aan alle cursussen en bijeenkomsten was in 2022 850.

Actualiteit

De Richtlijn Tijdelijke Bescherming en vluchtelingen uit Oekraïne

Op 24 februari 2022 valt Rusland Oekraïne binnen, waarbij in de maanden erna grote aantallen Oekraïners naar de EU vluchten, waaronder naar Nederland. Op 21 maart staan 3.221 Oekraïense vluchtelingen in de BRP geregistreerd; eind december zijn dat er 86.850 (bron: rijksoverheid.nl). In de eerste weken na de inval zorgen richtlijnen van de Europese Commissie ervoor dat Oekraïners snel naar de EU kunnen vluchten, waarbij Frontex en Europol helpen bij veiligheidscontroles aan de grens. Oekraïners die beschikken over een biometrisch paspoort kunnen sinds het Associatieverdrag van de EU met Oekraïne van 2017 al zonder een visum inreizen, wat hun vlucht vergemakkelijkt. Zonder een dergelijk paspoort kunnen Oekraïners een visum kort verblijf aanvragen en 90 dagen binnen de EU verblijven als zij voldoen aan de voorwaarden van de Schengengrenscodex.

Volgens de Schengencode kunnen EU-lidstaten op humanitaire gronden afwijken van deze voorwaarden. Nederland verlengt de termijn voor de Oekraïners van 90 tot 180 dagen. Oekraïners kunnen asiel aanvragen in de EU. Vanwege het reële risico op ernstige schade door de oorlog in hun land zullen zij recht op subsidiaire bescherming hebben. In Nederland kan COA vervolgens opvang voor hen regelen, net zoals voor andere asielzoekers. Een inhoudelijke beslissing op de aanvraag door Oekraïners zal echter zes maanden worden uitgesteld op grond van een vertrekmoratorium voor Oekraïne dat op 28 februari wordt afgekondigd en later wordt verlengd. Wanneer op 4 maart 2022 de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (2001/55/EG) door de Europese Raad voor ontheemden uit de Oekraïne wordt geactiveerd, verandert dit alles.

De Richtlijn Tijdelijke Bescherming is in 2001 aangenomen en was nooit eerder geactiveerd. De richtlijn is bedoeld voor een situatie van 'van massale toestroom van ontheemden uit derde landen die niet naar hun land van oorsprong kunnen terugkeren'. Deze groep krijgt een verblijfstitel en heeft recht op onder meer fatsoenlijke opvang, sociale bijstand en toegang tot de arbeidsmarkt en onderwijs.

Voor de Oekraïense vluchtelingen gaat als gevolg van deze activatie een maatregel van tijdelijke bescherming gelden. Deze heeft de duur van één jaar, maar kan automatisch twee keer verlengd worden met zes maanden, afhankelijk van de situatie in Oekraïne. Daarna kan hij eventueel nogmaals met een jaar worden verlengd als de Europese Commissie hiervoor toestemming geeft.

De bescherming geldt voor personen met de Oekraïense nationaliteit en hun familieleden die ontheemd zijn geraakt na de inval van Rusland in Oekraïne. Zij kunnen volgens de maatregel gedurende of na dit tijdelijke verblijf een asielaanvraag doen.

Ontheemde derdelanders die op 24 februari in Oekraïne werken, studeren of een asielvergunning hebben aangevraagd vallen onder dezelfde bescherming. Derdelanders die een permanente verblijfsvergunning hebben en sinds de oorlog niet veilig naar hun land van herkomst terug kunnen keren, hebben recht op tijdelijke of andere passende bescherming. Hebben zij niet een permanente maar een tijdelijke verblijfsvergunning, dan dienen ze op humanitaire gronden toegang te krijgen tot de EU waar ze een veilige doorgang moeten krijgen bij de terugkeer naar hun land van herkomst.

Nederland heeft de richtlijn indertijd grotendeels omgezet in artikel 43a Vw2000. Dit wetsartikel strekt ertoe dat personen die de bescherming van de richtlijn wensen te krijgen een asielaanvraag moeten doen, waardoor zij ook rechtmatig verblijf krijgen. De beslissingstermijn op die aanvraag wordt opgeschort tot zes maanden na afloop van de tijdelijke bescherming. Opmerkelijk genoeg krijgen zij dus geen formele verblijfsstatus, wat in andere EU-lidstaten wel zo is. De bedoeling is ook dat de opvang in eerste instantie door het COA geregeld wordt en dat werken alleen met een tewerkstellingsvergunning mogelijk is (met een strenge arbeidsmarkttoets).

In het geval van de Oekraïners gaat het echter heel anders: zij moeten zich registreren bij de Basisadministratie Personen van de gemeente. Het zijn de gemeentes die de opvang uitvoeren, onder coördinatie van de veiligheidsregio's. Wat betreft toegang tot de arbeidsmarkt laat de minister van SZW weten dat hij geen strenge arbeidsmarkttoets zal toepassen, maar ruimhartige toegang tot de arbeidsmarkt biedt.

Waar het er in eerste instantie op lijkt dat Oekraïners geen asielaanvraag hoeven doen, wordt op 30 maart uit een brief van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer duidelijk dat zij toch een vereenvoudigde asielprocedure moeten doorlopen om tijdelijke bescherming te krijgen. Na inschrijving in de Basisregistratie Personen bij de gemeente kan de IND hun gegevens inzien. De IND nodigt hen vervolgens uit voor een gesprek waarin zij formeel asiel aanvragen. Er volgt een beoordeling of zij daadwerkelijk onder de bescherming vallen. Als dit zo is, wordt de asielprocedure verder opgeschort, maar na afloop van de tijdelijke bescherming kan deze hervat worden. Wie toch niet onder de tijdelijke bescherming valt, moet de normale asielprocedure doorlopen.

Over wanneer de IND moet beslissen over asielverzoeken van Oekraïners die tijdelijke bescherming genieten, bestaat onduidelijkheid. De staatssecretaris gaat ervan uit dat dit pas na afloop van de tijdelijke bescherming is, wat overeenkomt met wat er in de Richtlijn Tijdelijke Bescherming staat.

Maar tegelijkertijd noemt de Procedurerichtlijn een beslistermijn van zes maanden, te verlengen naar maximaal 21 maanden. Vanwege een besluitmoratorium voor aanvragen van Oekraïners en derdelanders uit Oekraïne zal deze minimumtermijn met een jaar worden verlengd, maar het maximum blijft 21 maanden. Wanneer start deze termijn nu: op het moment van de aanvraag òf na afloop van de tijdelijke bescherming die maximaal drie jaar kan duren? Volgens de vreemdelingenwet is het na afloop van de tijdelijke bescherming, waardoor het 57 maanden kan duren voor er beslist wordt, bijna 5 jaar dus.

De Tweede Kamer neemt in juli een motie aan om de opvang van derdelanders met een tijdelijke verblijfsvergunning in Oekraïne te beëindigen. Daarop besluit de staatsecretaris dat nieuw binnengekomen derdelanders niet meer in aanmerking komen voor de bescherming. De bescherming van de groep derdelanders die al in Nederland zijn wordt beperkt tot 4 maart 2023. Hiermee wordt dus het recht op bescherming van deze laatste groep beëindigd. Een maatregel die op veel kritiek stuit. Temeer daar de Europese Raad aan het einde van het jaar besluit de bescherming van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming te verlengen tot in ieder geval 4 maart 2024.

In de laatste maanden van 2022 ontvangt een groot aantal Oekraïners weigeringsbeschikkingen van de IND waarin staat dat niet kan worden vastgesteld dat zij onder de doelgroepen vallen die door de Nederlandse overheid zijn vastgesteld met betrekking tot de richtlijn. Hierdoor kunnen zij geen aanspraak meer maken op gemeentelijke voorzieningen en mogen zij niet meer werken. Ook stuurt de IND een groep van ongeveer 4900 derdelanders afkomstig uit Oekraïne een brief over terugkeermogelijkheden naar het land van herkomst of het verder formaliseren van de asielaanvraag. Deze ontwikkelingen zullen ook in 2023 nog tot veel bezwaarprocedures en verzoeken om voorlopige voorzieningen leiden.

4. Migratieweb

De databank

In de databank Migratieweb wordt juridische informatie over het reguliere vreemdelingenrecht, het asielrecht op hoofdlijnen, en aanverwante rechtsgebieden beschikbaar gesteld aan professionals en andere belangstellenden. Vooral praktijkjuristen, zoals rechtshulpverleners en medewerkers van de rechterlijke macht, en wetenschappers gebruiken Migratieweb. Ook hebben aan enkele universiteiten (rechten)studenten toegang tot Migratieweb.

Gebruikers van Migratieweb hebben toegang tot meer dan 38.900 redactioneel verrijkte documenten. In 2022 zijn ruim 2.700 nieuwe documenten toegevoegd. Dat is veel meer dan in 2021 (1.700). Dat komt voornamelijk door de extra jurisprudentie die is toegevoegd (1.706 ten opzichte van 1.094 in 2021). In 2022 zijn uitspraken die uit de databank zijn verdwenen opnieuw geplaatst. Dit wordt nader toegelicht onder het kopje 'Ontwikkelingen en resultaten in 2022'. Ook van de overige documentsoorten zijn er meer stukken toegevoegd dan in 2021. In 2022 zijn er 378 parlementaire stukken toegevoegd (t.o.v. 261 in 2021) en 298 stukken regelgeving (in 2021 waren dit er 135). Voorts zijn er 306 artikelen/publicaties toegevoegd en 15 internationale documenten (in 2021: resp. 260 en 1).

De redactie van Migratieweb bestaat uit juristen. Zij selecteren de relevante documenten en voorzien die van trefwoorden, kernbegrippen, een samenvatting en links naar andere documenten. Deze metadatering maakt het mogelijk om snel de context en de relevantie van een document te beoordelen.

Ontwikkelingen en resultaten in 2022

Ter verrijking van de databank verzoekt SMN de gebruikers om relevante, niet gepubliceerde uitspraken te delen. Ook in 2022 zijn er zo'n honderd interessante uitspraken in Migratieweb opgenomen, die (nog) niet elders waren gepubliceerd. Ook plaatste de redactie weer een aan het migratierecht gerelateerde masterscriptie, die is beoordeeld met een 8 of hoger.

In 2022 hebben geen grote aanpassingen aan Migratieweb plaatsgevonden. Wel hebben enkele kleine reparaties en redactionele aanpassingen plaatsgevonden.

In het begin van 2022 werd ontdekt dat ongeveer 1.000 uitspraken – voornamelijk geplaatst in 2008 – zijn verdwenen uit de databank. Samen met de ontwikkelaar is uitgezocht wat de oorzaak hiervan is en hoe we de stukken weer kunnen terugplaatsen. Om de databank compleet te houden en om ervoor te zorgen dat de verwijzingen naar de uitspraken op andere plaatsen intact blijven is ervoor gekozen om deze handmatig terug te plaatsen. Dit is een tijdrovende klus die in 2022 niet geheel is afgerond. Wel is ongeveer 80% inmiddels hersteld. De overige 20% zal in 2023 hersteld worden.

Actualiteiten

De tijdelijke aard van het Chavez-verblijfsrecht

Het standpunt van de SvJ&V was lange tijd dat het Chavez-verblijfsrecht tijdelijk van aard is, omdat het doel van het verblijfsrecht niet ziet op de rechten van de vergunninghouder maar op die van het Nederlandse kind. Lange tijd ging de Afdeling in dit standpunt mee (vgl. ABRvS 24 februari 2021, [ve21000529](#)). In de uitspraak van 24 november 2020 had VK Amsterdam (JV 2021/10, [ve20003797](#)) echter vraagtekens bij dit standpunt en legde daarom prejudiciële vragen voor aan het Hof van Justitie EU. Er werden o.a. vragen gesteld over of de lidstaat zelf mag bepalen of het verblijfsrecht o.g.v. art. 20 VWEU tijdelijk van aard is, en of het Chavez-verblijfsrecht inderdaad een tijdelijk verblijfsrecht betreft.

Advocaat-Generaal De la Tour meent dat art. 3 lid 2 onder e Langdurig ingezetenenrichtlijn (Richtlijn) aldus moet worden uitgelegd dat het afgeleid verblijfsrecht ex art. 20 VWEU "moet worden aangemerkt als een verblijf uitsluitend om redenen van tijdelijke aard", waarbij hij o.a. in aanmerking heeft genomen dat geen sprake is van een bedoeling tot duurzame vestiging (Conclusie A.G. in de zaak E.K., [ve22000650](#)). Het Hof oordeelt echter anders (arrest E.K., JV 2022/176 nt C.A. Groenendijk, [ve22002474](#)). Het begrip verblijf „uitsluitend om redenen van tijdelijke aard” omvat niet het verblijf van een derdelander o.g.v. art. 20 VWEU. Het begrip 'tijdelijk van aard' impliceert immers dat de uitzondering van art. 3 lid 2 onder e Richtlijn vanaf het begin was bedoeld voor korte duur. Anders dan bij de genoemde voorbeelden zoals au pair of seizoenarbeider is hiervan bij in Chavez-verblijfsrecht geen sprake. De relatie kan zich over een lange tijd uitstrekken. Bovendien doet het feit dat art. 20 VWEU geen autonoom recht verschaft niet ter zake voor de uitleg van dit begrip. Ook verzet het afgeleid karakter zich niet tegen een duurzame vestiging in de lidstaat. Het begrip verblijf 'uitsluitend om redenen van tijdelijke aard' is een autonoom Unierechtelijk begrip dat in alle lidstaten uniform moet worden uitgelegd.

De IND wil de precieze gevolgen van het arrest nog nader bestuderen. Maar in IND Informatiebericht 2022/82 ([ve22002518](#)) maakt de IND wel vast duidelijk dat een aanvraag voor duurzaam verblijf van iemand met een verblijfsrecht ex art. 20 VWEU niet langer kan worden afgewezen met het argument dat deze persoon een tijdelijk verblijfsrecht heeft. Uiteraard moet hij wel aan de overige vereisten voldoen, zoals het inkomensvereiste en het inburgeringsvereiste.

Er wordt ook door andere juristen al goed nagedacht over de gevolgen van het arrest E.K. Elles Besselsen en Mirjam den Besten deden dit al in het artikel "Eindelijk vastgesteld: Chavez-verblijfsrecht is niet tijdelijk" uit A&MR 2022/9 ([ve22002990](#)). Zij concluderen hoopvol dat het arrest eindelijk perspectief biedt op permanent verblijf in Nederland en zelfs op de verkrijging van het Nederlanderschap. Vermoedelijk hoeven we niet lang te wachten voordat de rechter zich voor het eerst moet buigen over een zaak waarin een beroep wordt gedaan op het arrest.

Opvangcrisis

In 2022 werd duidelijk dat het gebrek aan opvangplekken voor asielzoekers en huisvesting voor statushouders problematische vormen begon aan te nemen. In december 2021 kaartte de SvJ&V het probleem aan van acute nood rond de opvang van asielzoekers (zie bijvoorbeeld de brieven van 14 december 2021 ([ve22000099](#)) en 10 december 2021 ([ve22000157](#))). De oorzaak is volgens de SvJ&V een combinatie van factoren, zoals het wegvallen van de reisbeperkingen en andere coronamaatregelen, de toename van het aantal nareizigers als gevolg hiervan en de opvang van Afghaanse evacués, maar ook het gebrek aan huisvesting voor statushouders als gevolg van de woningnood, die daarom noodgedwongen langer in de COA-opvang moeten verblijven.

Een structureel probleem

Toch is dit probleem niet nieuw. De wooncrisis speelt al lang, mede doordat er jarenlang te weinig is gebouwd, aldus de ACVZ (thans Adviesraad Migratie) in het rapport "Een huis voor statushouders" van 19 oktober 2022 ([ve22002858](#)). De uitstroom van statushouders stagneert al sinds 2018. Ook wordt er teveel focus gelegd op de korte termijn en zijn inspanningen er voortdurend op gericht om nieuwe acute noodsituaties in de asielopvang te voorkomen. Dit volgt uit hetzelfde rapport.

Al in 2017 publiceert het ACVZ het rapport 'Pieken en dalen. Naar een duurzaam systeem voor opvang van asielzoekers en huisvesting en integratie van vergunninghouders' ([ve17001028](#)). In dit rapport adviseert de ACVZ o.a. om de structureel fluctuerende aard en omvang van de 'asielinstroom' politiek te erkennen, om gemeenten structureel en meer voorspelbaar te betrekken en om het aantal verschillende soorten opvangvoorzieningen te beperken en de financiering van het COA te vereenvoudigen. De conclusies zijn in december 2021 nog steeds relevant en worden daarom opnieuw op een rij gezet ([ve21003471](#)).

Ook de Inspectie J&V merkt in 2015 op dat om de veiligheid, leefbaarheid en beheersbaarheid van tijdelijke opvangvoorzieningen ook in de toekomst te waarborgen de voorwaarde dat er oog is voor de gevolgen van een eventueel langer verblijf van groot belang is (zie "Schouw Inspectie V&J - De tijdelijke (opvang) voorzieningen voor asielzoekers onder de loep", [ve15001988](#)).

Desondanks lukt het de overheid niet om het probleem op te lossen. Dit leidt tot schrijnende situaties waartegen verschillende organisaties zich blijven verzetten.

De Kinderombudsman heeft in haar brief van 7 oktober 2022 ([ve22002754](#)) haar zorgen uitgesproken over de onveilige en stressvolle opvang van amv's in Ter Apel. Tijdens een werkbezoek is gebleken dat zij daar onder schrijnende omstandigheden verblijven. Zo worden er ongeveer 300 amv's opgevangen terwijl er slechts ruimte is voor 55 amv's. Ook is gebleken dat een aantal kinderen al drie dagen in de wachtruimte verblijft zonder bed of sanitaire middelen.

Vluchtelingenwerk Nederland (VWN) heeft via een kort geding van de Staat gevorderd dat zij de asielopvang zo spoedig mogelijk in overeenstemming brengen met de daartoe geldende normen (Vzr Rb Den Haag 6 oktober 2022, [ve22002737](#)). Deze vordering is grotendeels toegewezen. Op 20 december 2022 deed het Gerechtshof uitspraak in het hoger beroep dat de Staat heeft ingediend ([ve22003449](#)). Het hof heeft het oordeel van de voorzieningenrechter grotendeels bekrachtigd, maar heeft ook geoordeeld dat de Staat en het COA niet verplicht kunnen worden om het onmogelijke te doen.

Oplossingen kabinet

De SvJ&V probeert de situatie op te lossen, maar zet vaak lapmiddelen in die bovendien niet altijd juridisch houdbaar zijn. De aanwijzingen die de SvJ&V eind 2021 gaf aan een aantal gemeenten om acute noodopvang te bieden aan asielzoekers hebben geen juridische grondslag in het Nederlands recht, zoals de SvJ&V zelf toegaf in antwoord op kamervragen van het lid Omtzigt ([ve22000089](#)). De inzet van cruiseschepen als extra opvangplek (brieven van 23 augustus 2022 ([ve22002396](#)) en 30 augustus 2022 ([ve22002477](#))) komt op kritiek te staan van o.a. VWN en UNHCR (zie bericht bij antwoord Kamervragen van 10 augustus 2022, [ve22002280](#)). Op 26 augustus 2022 kondigt het kabinet een reeks maatregelen aan om de opvangcrisis het hoofd te bieden ([ve22002329](#)), de zogenaamde 'asieldeal'.

De meest controversiële maatregel is de 'nareismaatregel'. Hiermee wordt besloten dat nareizigers die aan de voorwaarden voldoen weliswaar een positief besluit krijgen op hun mvv-aanvraag, maar dat ze deze pas mogen ophalen als de referent de beschikking heeft over een passende woonruimte of vijftien maanden na de aanvraag. Voorts bereidt het kabinet een wetsaanpassing voor waarmee de beslistermijn in nareiszaken in lijn zal worden gebracht met de termijn van 9 maanden, waarvoor de Gezinsherenigingsrichtlijn volgens het kabinet ruimte biedt.

Volgens de notitie ([ve22002476](#)) van de Commissie Meijers zijn deze maatregelen o.a. in strijd met artt. 5 lid 4, 12 en 13 Gezinsherenigingsrichtlijn. Het huisvestingsvereiste mag niet gesteld worden en de beslistermijn mag alleen worden verlengd in bijzondere en individuele situaties. Voor een structurele of generieke verlenging biedt de Gezinsherenigingsrichtlijn geen ruimte. Voor een verlenging van de uiterste termijn voor afgifte van een mvv is geen wettelijke basis. Ook wordt hiermee onvoldoende rekening gehouden met de belangen van het kind. De Adviesraad Migratie deelt de zorgen van de Commissie Meijers (zie rapport 'Schurende maatregelen' van 11 november 2022, [ve22003061](#)). Ook de voorzieningenrechter van rb Haarlem komt tot de conclusie dat er geen wettelijke basis bestaat voor de wachttermijn om de mvv af te mogen halen en draagt de SvJ&V op om de ambassade binnen 24 uur te machtigen deze af te geven (Vzr Rb Den Haag zp Haarlem 5 december 2022, [ve22003292](#)). Dit standpunt wordt in een andere zaak gedeeld door rb Den Haag zp Middelburg 22 december 2022 ([ve22003476](#)). Het verzoek van de SvJ&V om schorsende werking is door de voorzieningenrechter van de Afdeling afgewezen (ABRVs 29 december 2022, [ve23000023](#) en [ve23000024](#)).

Spreidingswet

Naast de reeds genoemde maatregelen is het kabinet ook bezig met het wetsvoorstel van de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (de spreidingswet), die op 9 november 2022 in internetconsultatie is gegaan ([ve22003050](#)).

Met het voorstel wordt een wettelijke taak gecreëerd voor gemeenten om medeverantwoordelijk te zijn voor het bieden van asielopvang en biedt het kabinet een beloning aan gemeenten die op eigen initiatief plekken aanbieden. Als het totale aanbod niet voldoet dan gaan provincies en gemeenten de aanvullende plekken verdelen.

O.a. de Adviesraad Migratie en het College voor de Rechten van de Mens hebben een advies uitgebracht. De Adviesraad merkt op dat de doelstelling van het wetsvoorstel in de kern overeenkomt met eerder uitgebrachte adviezen. Zij adviseert evenwel om o.a. de meerjarige stabiele financiering te realiseren en de verstrekking van specifieke uitkeringen te vereenvoudigen, als ook te waarborgen dat aan de materiële voorwaarden van de Opvangrichtlijn wordt voldaan. Het College is verheugd over het wetsvoorstel maar zou graag opgenomen zien dat het duurzaam voorkomen van noodopvang de centrale doelstelling van de wet is en dat er toetsbare kwaliteitseisen aan de opvang worden gesteld.

5. Asiel- en Migrantenrecht

Het tijdschrift

Asiel- & Migrantenrecht (A&MR) informeert over ontwikkelingen in het nationale en internationale migratierecht en aanverwante rechtsgebieden. A&MR biedt inzichten die direct toepasbaar zijn in de praktijk, overzichten op hoofdlijnen, reflectie en discussie. Stichting Migratierecht Nederland (SMN) en Vluchtelingenwerk Nederland (VWN) geven het vakblad gezamenlijk uit. Het redactiesecretariaat is gevestigd bij SMN. De eindredactie geschiedt door Linus Hesselink. Dmitry de Bruin verzorgt de grafische vormgeving en Veldhuis Media BV drukt het tijdschrift.

Ontwikkelingen en resultaten in 2022

In 2022 verschenen tien afleveringen, waarvan één dubbelnummer, met in totaal 575 pagina's. Bijna iedere aflevering bevatte een redactioneel, een kroniek, de rubriek 'Vraag & Antwoord', afwisselend verzorgd door VWN en SMN, de rubriek 'Uitspraak uitgelicht', de overzichten Beleid, Literatuur en Agenda en een column. Verschillende actoren die werken in het migratierecht schreven dit keer een column over de zaak die hen altijd bij zal blijven. Dit waren bijvoorbeeld advocaten, maar ook andere actoren zoals een maatschappelijk werker, een medewerker bij de rechtbank en een IND-medewerker. De kronieken waren gewijd aan toelatingsgronden asiel (tweemaal), arbeidsmigratie, openbare orde, medische zaken en de Algemene wet bestuursrecht in het migratierecht. Voorts verschenen er 36 artikelen, waarvan één peer reviewed, over uiteenlopende onderwerpen. Daarnaast verschenen een opiniestuk, een essay, een overzicht van arresten en aanhangige zaken bij het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ EU), een bespreking van een rapport, en een reportage van Trudeke Sillevis Smitt, freelance journalist en redacteur, die afreisde naar Griekenland om de rechtspositie van statushouders aldaar in kaart te brengen. Ook werd de reactie van de Commissie Meijers op de Kamerbrief inzake besluitvorming omtrent de opvangcrisis opgenomen in A&MR. Verder verschenen een verslag van een symposium over het inreisverbod, en verslagen van de promoties van Gerrie Lodder, Caia Vlieks, en Lynn Hillary. Ook verschenen drie interviews, met hoogleraar Regulier migratierecht Paul Minderhoud en hoogleraar Burgerschap en migratierecht Tineke Strik naar aanleiding van hun oraties, en met Evert Bloemen ter gelegenheid van zijn pensioen. Tenslotte werd een nieuwe rubriek geïntroduceerd, getiteld 'Als ik staatssecretaris was...'. Het idee achter deze rubriek is om een gesprek op gang te brengen tussen verschillende partijen in de migratieketen over wat er misgaat en hoe het beter kan. Streven is om concrete handvatten te bieden waarmee het beleid kan worden verbeterd. Het themanummer in de zomer was gewijd aan deskundigen in het migratierecht. Daarnaast verscheen een special van A&MR ter ere van de twintigste uitreiking van de Hanneke Steenbergenscriptieprijs. Deze special illustreerde de enorme bijdrage van Hanneke Steenbergen aan de ontwikkeling van het migratierecht in Nederland.

Redactie

Sinds 1 januari 2022 is Hoogleraar Migrants and the rule of law aan de Vrije Universiteit Amsterdam Lieneke Slingenberg voorzitter van de redactie. Ook traden Bahija Aarrass, universitair docent staats- en bestuursrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam, en Jorrit Rijpma, Hoogleraar Europees Recht, verbonden aan het Europa Instituut van de Universiteit Leiden, toe tot de redactie.

In 2022 maakten deel uit van de redactie:

- Lieneke Slingenberg, professor Migrants and the Rule of Law, Vrije Universiteit Amsterdam (voorzitter)
- Esther Wolthuis, SMN (redactiesecretaris tot en met januari 2022)
- Meryem Sayin, SMN (redactiesecretaris van februari tot en met september 2022)
- Petra Werkman, SMN (redactiesecretaris vanaf december 2022)
- Bahija Aarrass, universitair docent staats- en bestuursrecht, Vrije Universiteit Amsterdam
- Dana Baldinger, staatsraad, Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State
- Johan ten Berg, senior adviseur, Directie Juridische Zaken, Immigratie- en Naturalisatiedienst
- Karen Geertsema, universitair docent, vaksectie Rechtssociologie en Migratierecht, Radboud Universiteit Nijmegen
- Kees Groenendijk, emeritus hoogleraar rechtssociologie en oprichter Centrum voor Migratierecht, Radboud Universiteit Nijmegen
- Taco Groenewegen, universitair docent staats- en bestuursrecht, Universiteit van Amsterdam

- Annelies Hoftijzer, advocaat, Hamerslag & Van Haren advocaten
- Angelina van Kampen, consulent asielrecht, afdeling Expertise, VWN
- Edward van Kempen, advocaat, Kroes Advocaten
- Stefan Kok, docent HBO-Rechten, Hogeschool Leiden
- Bram van Melle, advocaat, Everaert Advocaten
- Helen Oosterom-Staples, universitair docent, Tilburg Law School, Department European and International Public Law
- Jorrit Rijpma, hoogleraar Europees Recht, Europa Instituut Universiteit Leiden
- Stijn Smulders, stafjurist, Rechtbank Den Bosch en rechter-plaatsvervanger, Rechtbank Limburg

In 2022 maakten deel uit van de redactieraad:

- Tesseltje de Lange, hoogleraar Europees migratierecht, Radboud Universiteit Nijmegen
- Hemme Battjes, hoogleraar migratierecht, Vrije Universiteit Amsterdam
- Viola Bex-Reimert, universitair hoofddocent Staatsrecht, Bestuursrecht en Rechtstheorie, Universiteit Utrecht
- Adriana van Dooijeweert, raadsheer, Gerechtshof den Haag
- René de Groot, emeritus hoogleraar rechtsvergelijking en internationaal privaatrecht te Maastricht en hoogleraar privaatrecht Universiteit van Aruba
- Elisabeth Pietermaat, advocaat – partner, Pels Rijcken
- Judith Pieters, advocaat, Pieters Advocaten
- Peter Rodrigues, hoogleraar immigratierecht, Universiteit Leiden
- Ben Vermeulen, lid van de Raad van State

De redactie leest kritisch mee en stelt kwaliteit boven kwantiteit, wat er een enkele keer toe leidt dat een concept-artikel niet wordt geplaatst. De samenwerking tussen auteurs, redactie en eindredactie heeft voortdurend de aandacht en verloopt over het algemeen goed. Redactieleden dragen bij aan de kopij door zelf te schrijven en auteurs te werven.

Actualiteiten

Aanscherping regels met betrekking tot inburgering en MVV-vereiste voor Turkse onderdanen die onder de Associatieovereenkomst EEG-Turkije vallen

Herinvoering inburgeringsplicht

Op 4 februari 2020 (TK 32824, 290, [ve20000362](#)), heeft de SvJ&V (hierna: staatssecretaris) aan de Tweede Kamer medegedeeld dat de inburgeringsplicht met de inwerkingtreding van de Wet inburgering 2021 weer zal gaan gelden voor Turkse onderdanen. Dit mede gezien de ruimte die recente jurisprudentie van het HvJEU over het associatierecht tussen de EU en Turkije inmiddels biedt. Uit verschillende arresten volgt volgens de staatssecretaris dat het geoorloofd is om de inburgeringsplicht voor Turkse nieuwkomers opnieuw in te voeren, als wordt voldaan aan de door het HvJEU geformuleerde voorwaarden, kort samengevat: het bevorderen van de integratie van nieuwkomers en maatwerk bij inburgering. Het standpunt van het kabinet is daarom dat het nieuwe inburgeringsstelsel geleid op deze jurisprudentie voldoende basis biedt om de inburgeringsplicht voor Turkse nieuwkomers opnieuw in te voeren. Over Turkse onderdanen met een asielvergunning oordeelde de rechtbank in 2019 (VK Utrecht JV 2019/192, [ve19002876](#), nt C.A. Groenendijk) al dat het associatierecht niet op hen van toepassing is, zij vallen al sinds 1 mei 2020 opnieuw onder de inburgeringsplicht.

De Wet inburgering 2021 is inmiddels in werking getreden op 1 januari 2022. Aan de aanscherping is invulling gegeven door artikel 4.1 Wet inburgering 2021, die een verwijzing bevatte naar artikel 8, onderdeel I, van de Vreemdelingenwet 2000, te laten vervallen. Turkse onderdanen die verblijfsrecht ontlenen aan het Besluit 1/80 zijn sindsdien daarom inburgeringsplichtig. Het herinvoeren van de inburgeringsplicht voor Turkse onderdanen betekent dat zij, voorafgaand aan de aankomst in Nederland, het basisexamen inburgering in het buitenland moeten behalen. Het basisexamen is een voorwaarde voor het verkrijgen van een mvv. Daarnaast werkt de herinvoering van de inburgeringsplicht door in de voorwaarden voor het verkrijgen van een sterker verblijfsrecht.

Herinvoering mvv-vereiste

Ruim twee jaar na de aankondiging van de herinvoering van de inburgeringsplicht is besloten om ook over te gaan tot de herinvoering van het mvv-vereiste voor Turkse onderdanen (TK 32824, 366, [ve22002031](#)). De wijziging heeft betrekking op Turkse onderdanen die vallen onder de werking van het associatierecht (werknemers, dienstverleners, zelfstandigen en hun gezinsleden) en die in Nederland een aanvraag indienen op reguliere gronden. Ten aanzien van Turkse onderdanen en hun gezinsleden die niet onder het associatierecht vallen, gold het mvv-vereiste al als een zelfstandige afwijzingsgrond.

Eerder niet toepassen mvv-vereiste

Op grond van jurisprudentie (o.a. arrest Demir, JV 2014/3 nt C.A. Groenendijk en de verwijzingsuitspraak ABRvS 30 april 2014, JV 2014/231, [ve14000774](#)), werden Turkse onderdanen die vallen onder het associatierecht, die in Nederland een aanvraag indienden voor een verblijfsvergunning, vrijgesteld van het mvv-vereiste, als aan de overige voorwaarden voor de verblijfsvergunning werd voldaan. Volgens de staatssecretaris volgt echter uit het latere arrest Yön van 2018 ([ve18002941](#)), dat de aanscherping niet strijdig hoeft te zijn met het associatierecht zolang het mogelijk is rekening te houden met de bijzondere individuele omstandigheden van de betrokkene. Op grond van dit arrest acht de staatssecretaris het hanteren van het mvv-vereiste als zelfstandige afwijzingsgrond evenredig omdat Turkse onderdanen, op grond van artikel 3.71, tweede lid onder e en lid 3 Vb, vrijgesteld kunnen worden van het mvv-vereiste.

Redenen voor afschaffing mvv-vereiste

De wijziging wordt noodzakelijk geacht om te voorkomen dat inburgeringsplichtig geworden Turkse onderdanen, die als gezinslid in Nederland willen verblijven, zich aan het inburgeringsexamen buitenland zouden kunnen onttrekken door in Nederland een aanvraag te doen met een beroep op het associatierecht. Ook zou hiermee een einde worden gemaakt aan de gegroeide praktijk dat Turkse onderdanen die naar Nederland komen om arbeid te verrichten, illegaal inreizen of inreizen met een Schengenvisum voor kort verblijf, om vervolgens, met een beroep op het associatierecht, een verblijfsaanvraag in te dienen, zonder over een geldige mvv te beschikken, en gedurende de aanvraag illegaal arbeid te verrichten. Een ander genoemd argument voor de herinvoering van het mvv-vereiste is dat Turkse onderdanen die ingereisd zijn zonder mvv na indiening van een aanvraag voor arbeid al zelfstandige, als gevolg van langdurige procedures, in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning op grond van het driejarenbeleid.

Aanpassing van regelgeving in verband met de herinvoering van het mvv-vereiste heeft plaatsgevonden door een wijziging van de Vc 2000 (WBV 2022/23, [ve22002691](#)). Ook is de IND-werkinstructie over Turks Associatierecht geactualiseerd (WI 2022/18, [ve22002707](#)). De nieuwe beoordelingswijze is ingegaan per 1 oktober 2022. Op verblijfsaanvragen ontvangen door de IND vóór 1 oktober 2022 zal de oude beoordelingswijze worden toegepast.

Voor zover bekend is er (nog) geen jurisprudentie gepubliceerd waarin een rechterlijk oordeel wordt gegeven over voormelde aanscherpingen ten aanzien van de inburgeringsplicht en het mvv-vereiste.

Aanscherping au pairregeling wegens oneigenlijk gebruik

Aanscherpingen 2015

Au pairs kunnen in Nederland een verblijfsvergunning krijgen voor maximaal één jaar om kennis te maken met de Nederlandse cultuur en samenleving. De au pair krijgt kost en inwoning bij een gastgezin. In ruil daarvoor verricht de au pair voor maximaal 30 uur per week lichte ondersteunende huishoudelijke taken. Eveneens mag het gastgezin de au pair een maximale vergoeding van € 340 per maand geven en heeft de au pair minimaal twee vrije dagen per week. Verblijfsaanvragen kunnen uitsluitend worden ingediend door een bemiddelingsbureau dat door de IND is erkend als referent voor het verblijfsdoel culturele uitwisseling. Vanaf 2014 tot augustus 2019 kwamen er jaarlijks ongeveer 1200 derdelanders als au pair naar Nederland, waarvan 32% de Filipijnse nationaliteit bezat en 20 à 25% de Zuid-Afrikaanse nationaliteit. 97% van hen was vrouw.

Uit een WODC-onderzoek uit 2014 "Au pairs in Nederland: Culturele uitwisseling of arbeidsmigratie?" ([ve14000639](#)), is gebleken dat 50% van de geïnterviewde au pairs afkomstig uit derde landen heeft aangegeven méér dan 30 uur per week huishoudelijke taken te verrichten. Ook werd duidelijk dat bijna de helft van de au pairs naast lichte, ook zware huishoudelijke taken moest uitvoeren.

Naar aanleiding hiervan is de overheid gaan inzetten op een intensivering van de handhaving en op nauwere samenwerking tussen de Inspectie SZW, de Nationale Politie/Afdeling Vreemdelingen, Identificatie en Mensenhandel (NP/AVIM), het Ministerie van Buza en de IND. Daarnaast is de au pairregeling (in 2015) aangescherpt door middel van een wijziging van het Besluit uitvoering Wav (Stb. 2015, 301, [ve15001237](#)) en het Vreemdelingen Voorschrift 2000 (Stcrt. 2022, 18302, [ve15001117](#)). Aan de regelgeving is toegevoegd dat de au pair en het gastgezin geen familie tot en met de derde graad van elkaar mogen zijn en bovendien moet het gastgezin sindsdien een verklaring ondertekenen waarin het aangeeft zich bewust te zijn van het feit dat er aan huis gecontroleerd kan worden door toezichthoudende instanties.

Aanscherpingen 2022

Ondanks deze nieuwe voorwaarden en extra inspanningen bleven er signalen komen over oneigenlijk gebruik, die voornamelijk zien op overschrijding van het aantal uren en/of het uitvoeren van te zware (huishoudelijke) taken. Naar aanleiding van deze signalen heeft het kabinet op 8 november 2021 (TK 19637, 2782, [ve22002696](#)) aangekondigd twee nieuwe voorwaarden toe te voegen aan de au-pairregeling:

1) De au pair is ongehuwd en heeft geen (pleeg)kinderen

Dit betreft een herinvoering van een voorwaarde die voor de inwerkingtreding van de wet MoMi in 2013 ook al gold. Reden voor de invoering van deze voorwaarde is dat aangenomen wordt dat het risico op verkapte arbeid in loondienst het grootst is als de familie van de au pair in het land van herkomst afhankelijk is van diens inkomen.

2) De au pair is niet ouder dan 25 jaar op het moment dat de aanvraag wordt ingediend

Eerder moesten au pairs tussen de 18 en 30 jaar zijn, nu geldt een leeftijdsbereik van 18 tot en met 25 jaar. Reden voor invoering van deze voorwaarde is dat aannemelijk wordt geacht dat oudere au pairs relatief vaker kinderen en/of een partner hebben die afhankelijk zijn van het inkomen van de au pair, wat een hoger risico op oneigenlijk gebruik met zich meebrengt. In de periode 2011–2020 bestond ongeveer een kwart van het totaal aantal aanvragen voor een verblijfsvergunning als au pair uit aanvragen van personen die ouder waren dan 25 jaar. Deze voorwaarde zal in de praktijk daarom veel effect hebben op het aantal jaarlijks ingediende au-pairaanvragen.

De aangescherpte regeling is ingegaan op 1 oktober 2022 door middel van een aanpassing van de Vc 2000 (WBV 2022/23, [ve22002691](#)) en zal worden geëvalueerd en gemonitord. Of de hiervoor genoemde aanscherpingen in 2015 en 2022, leiden tot het beoogde effect, is op dit moment nog niet duidelijk. De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft aangekondigd dat de Tweede Kamer daarover in het laatste kwartaal van 2024 zal worden geïnformeerd.

6. Jurisprudentie Vreemdelingenrecht

2022 was voor de JV een jubileumjaar. 25 jaar geleden verscheen het eerste nummer.

Ontstaansgeschiedenis JV

Het oudste document over het uitbrengen van een nieuw jurisprudentietijdschrift door FORUM is een handgeschreven verslag van een teamvergadering van de sectie Juridische Zaken van 23 september 1996. Op dat moment waren Rechtspraak Vreemdelingenrecht, die jaarlijks verscheen, het Jurisprudentie Katern dat in Migrantenrecht verscheen en het vreemdelingbulletin van de Rechtbank Den Haag, de belangrijkste publicaties om jurisprudentie over het vreemdelingenrecht te raadplegen. Er was behoefte aan een jurisprudentietijdschrift dat de actualiteit snel kon weergeven en dan liefst ook nog becomingcommentarieerd. In die tijd bestond de ABRvS nog niet als hoger beroep instantie in het vreemdelingenrecht en waren er vijf zittingsplaatsen en een Rechtseenheidskamer die om de zoveel tijd een uitspraak deden. In 1997 is door Stichting FORUM en de Sdu overleg gevoerd over de samenwerking. Wim Verberk en Stans Goudsmit, toentertijd werkzaam bij FORUM kwamen met het idee voor het jurisprudentietijdschrift en waren nauw betrokken bij de totstandkoming. "JV zal geen artikelen bevatten noch analyserende jurisprudentieoverzichten. Dat hoort bij Migrantenrecht!!!", is er te lezen in de notulen. Er was nog geen rechtspraak.nl dus, maar alleen een selectie per drie weken met jurisprudentie had al een meerwaarde. Namens de Sdu was bij de totstandkoming Louise Gijzen betrokken. Haar rol werd na een paar jaar door Peter Frissen overgenomen.

Overige wetenwaardigheden over JV

De eerste jaargang kwam uit eind 1997. In de eerste jaren werden rechtbankuitspraken soms verkort opgenomen in JV. Dat werden summieren genoemd. Die hadden ook een eigen telling in JV. Met vijf zittingsplaatsen was het aantal uitspraken van de rechtbank destijds overzichtelijk. In de loop der tijd werd steeds meer gepubliceerd. Met name toen de ABRvS zijn intrede deed als hoger beroepsinstantie. Met de komst van de vele Europese richtlijnen werd het migratierecht steeds meer Europees recht. Dat leidde tot veel annotaties in met name 2004 en 2005 (respectievelijk 129 en 130 noten). De late implementatie van de terugkeerrichtlijn leverde ook veel geannoteerde jurisprudentie op een paar jaar later. Gemiddeld zijn er de afgelopen 25 jaar ongeveer 80 noten per jaar verschenen. In totaal staat de teller nu op 2100 noten.

Jubileumaflevering

In 2022 hebben we meerdere mensen uit het veld benaderd om een artikel te schrijven voor de jubileumaflevering. Uiteindelijk zijn we uitgekomen op acht artikelen over verschillende thema's in het migratierecht waarin op basis van de jurisprudentie van de laatste jaren de ontwikkeling van de verschillende thema's zijn beschreven. De thema's zijn: Over vervolgingsgronden, discretie en misbruik van (asiel)recht, Ben Vermeulen; De integrale geloofwaardigheidsbeoordeling opnieuw gewogen, Karen Geertsema en Stijn Smulders; Vreemdelingenrecht en evenredigheid, Diewertje van Kesteren en Henk Lubberdink; Over eenhoorns en verwijzingstwijfel, Liesbeth Steendijk en Maartje van Meel; Het belang van het kind bij geïmmigratie: van niets naar iets beters?, Ciara Clerx, Mark Klaassen en Kisiwah Mireku; Terugkeerbesluit, terugkeer, bewaring, Aniel Pahladsingh en Sjoerd Thelosen; Wat is het Nederlanderschap nog waard? Hans Ulrich Jessurun d'Oliveira en René de Groot; Digitalisering, Carolus Grütters.

WRV 13 december

De WRV stond in het teken van 25 jaar JV. Op de plenaire bijeenkomst zijn een aantal reguliere onderwerpen uit de jubileumaflevering behandeld. Ulli d'Oliveira en René de Groot bespraken de vraag of het nationaliteitsrecht en of het Nederlanderschap mogelijk in waarde heeft ingeboet. Carolus Grütters nam ons mee door de tijd en liet zien hoe digitalisering invloed heeft gehad op de procedures in het vreemdelingenrecht. Mark Klaassen en Ciara Clerx hebben de ontwikkelingen in het gezinsherenigingsrecht besproken. Kees Groenendijk gaf een korte presentatie over de kunst van het annoteren en wat het belang is van annotaties.

En de bijdrage van Karen Geertsema en Jo Anne Nijland wordt hieronder uitvoeriger beschreven.

Actualiteiten

Evenredigheidsbeginsel

Een van de onderwerpen tijdens de WRV was de toetsing aan het evenredigheidsbeginsel. In hun artikel 'Vreemdelingenrecht en evenredigheid' hebben de Afdelingsjuristen Diewertje van Kesteren en Henk Lubberdink beschreven hoe het evenredigheidsbeginsel zich ontwikkelt in het vreemdelingrecht en hoe het zich onderscheidt van de uitsluiting van toetsing aan het evenredigheidsbeginsel in de toelagenaffaire. Dat komt vooral door een verschil in wettelijk kader dat in de Vw 2000 aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid veel beleidsruimte toekent.

Karen Geertsema, wetenschapper en Jo Anne Nijland, advocaat hebben mede naar aanleiding van dat artikel in hun bijdrage op de WRV uit de doeken gedaan wat het evenredigheidsbeginsel voor het vreemdelingrecht kan gaan betekenen. Daarbij werd eerst het evenredigheidsbeginsel uitgelegd en vervolgens gewezen op de knelpunten in het vreemdelingenrecht. Ook is de uitleg van de Afdeling in haar uitspraak van 2 februari 2022 van de evenredigheidstoets nieuwe stijl besproken. Tot slot werd aandacht besteed aan de gevolgen voor rechtspraak, IND en advocatuur van de uitspraak in de toekomst zullen zijn. Laten we het laatst besproken onderdeel er even uitlichten. Want vooruitkijken kan geen kwaad. Consequentie voor de rechtspraak is dat rechters en bestuur extra werk krijgen: zorgvuldige motivering welke aspecten van evenredigheid op welke wijze in toetsing worden betrokken en ook het meenemen van specifieke omstandigheden om van beleid af te wijken. Het bestuur zal moeten anticiperen op de bijgestelde rechterlijke toets van beleidsruimte. R.J.N. Schlössels heeft de gevolgen voor het bestuur mooi verwoord: "Het leveren van maatwerk en evenredigheid heeft zijn prijs en is nu eenmaal geen al te grote vriend van bestuurlijke doelmatigheid." Maar ook de advocatuur moet aan de bak. Feiten aandragen, bewijzen, maar onder bewijsbegeleiding van de IND. Ten slotte als tip het arrest winterbewaarprei¹ over de voorlichtende functie van art. 4:2 Awb. We zullen zien wat de toekomst ons brengt.

¹ **Rechtsregel arrest winterbewaarprei?**

Bestuursorgaan moet de aanvrager begeleiden in zijn bewijslast (art. 4:2 lid 2 Awb). Doet hij dit niet dan kan de aanvrager in beroep bewijsstukken inbrengen. Hier moet ook bestuursorgaan vertellen welke bewijsstukken hij moet gebruiken.

7. Vragendienst

Dienstverlening

Bij de Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken (WRV) aangesloten rechtshulpverleners kunnen zaakgerelateerde vragen voorleggen aan de Vragendienst. Met de Vragendienst biedt Stichting Migratierecht Nederland (SMN) ondersteuning aan WRV-leden en voorziet zij deze van informatie inzake de rechtspositie van migranten. Dankzij de Vragendienst staat SMN in direct contact met de rechtspraktijk van advocaten, de Vragendienst vervult hiermee een belangrijke signaleringsfunctie. In 2022 waren alle redacteurs betrokken bij de beantwoording van de vragen. Over het algemeen is het in 2022 gelukt om de vragen binnen vijf werkdagen te beantwoorden. Een enkele keer lukte dit niet wegens tijdgebrek.

Ontwikkelingen en resultaten

In totaal kwamen er in 2022 104 vragen binnen bij de Vragendienst. Dit is minder dan in 2021 (127). Vragen die in de zomer- dan wel de winterstop zijn gesteld, zijn niet meegerekend. De zomerstop was dit jaar van 15 juli t/m 31 augustus 2022 en de winterstop van 21 december 2022 t/m 6 januari 2023. Zoals vermeld heeft de Vragendienst een belangrijke signaleringsfunctie. Door de verschillende onderwerpen die aan bod komen in de vragen, ontstaat bij de Stichting een goed beeld over wat er speelt in de praktijk van advocaten en professionals.

Het aantal vragen met betrekking tot het Chavez-arrest lijkt verder af te nemen. Er werden in 2022 9 vragen over dit onderwerp gesteld, ten opzichte van 15 vragen in 2021. In het vierde kwartaal werd zelfs maar één vraag hierover gesteld. Mogelijk is het kader inmiddels voldoende duidelijk, mogelijk maakt het wijzen van het arrest E.K. – waarin werd geoordeeld dat het Chavez-verblijfsrecht niet tijdelijk is – nog verschil. Verder kwamen dit jaar veel vragen binnen over gezinshereniging, naturalisatie en arbeid.

In 2022 heeft een aantal teamleden een Vraag & Antwoord geschreven in het tijdschrift A&MR. In aflevering 1 vraagt Chretienne Peeters zich af in hoeverre een vreemdeling die als jong kind naar Nederland is gekomen en geen rechtmatig verblijf had toch een beroep kan doen op privéleven als bedoeld in art. 8 EVRM. In aflevering 3 beantwoordt Gerd Westendorp de vraag of een dochter wiens ouders in het buitenland verblijven een beroep kan doen op de terugkeeroptie onder art. 3.51 lid 1 onder f Vb 2000. Vervolgens gaat Tisanja Abali in nummer 5 in op de vraag of een derdelander met een afhankelijk verblijfsrecht in aanmerking komt voor zelfstandig verblijfsrecht op nationale gronden. Tot slot buigt Meryem Sayin zich in nummer 9 over de vraag of persoonsgegevens uit de Staatscourant kunnen worden verwijderd.

8. Commissie Meijers

Vanaf mei 2022 heeft er een wisseling van de wacht plaatsgevonden binnen het secretariaat van de Commissie Meijers. Secretaris Barbara Safradin heeft per 1 mei de taken overgenomen van oud-secretaris Willem Hutten. Ook hebben we een nieuwe projectmedewerker voor het rechtsstaatproject: Jasper van Berckel Smit heeft per 1 juni 2022 de taken overgenomen van Tamara Karg. Stagiair Elisa Scroccaro is per juni gestopt. Vanaf januari 2023 zullen wij een stagiair in dienst nemen voor het project.

In het jaar 2022 heeft de Commissie Meijers zich met haar leden verder ingezet voor de rechtsstaat in Europa en het beschermen van de grondrechten door het bieden van juridische analyses die problemen in EU-wetgevingsvoorstellen identificeren en aanbevelingen doen om ervoor te zorgen dat de grondrechten en de rechtsstaat worden gerespecteerd in Europa.

In het jaar 2022 is actief bijgedragen aan activiteiten op het gebied van de rechtsstaat in de EU. Met het 3-jarige project "Waken over de rechtsstaat in Europa" kiest de Commissie Meijers bewust voor een thematische focus op de rechtsstaat op nationaal en Europees niveau. Dit project draait om het adresseren van de schendingen van de rechtsstaat in Europese lidstaten als Polen en Hongarije enerzijds, en anderzijds de rechtsstatelijke waarborgen van Europese Agentschappen zoals Frontex, Europol en Eurojust. In maart van dit jaar vond de lancering plaats van onze veel gestelde vragen over de rechtsstaat in samenwerking met Democracy Reporting International. Deze handige kaarten helpen politici, journalisten en andere actoren die betrokken zijn in het debat om feiten over de rechtsstaat op een rijtje te krijgen en klaar te staan om de mythen te doorbreken die rond het begrip rechtsstaat zijn opgebouwd.

Op het gebied van migratie en asiel was de Commissie Meijers met name actief op de onderwerpen ten aanzien van de Schengengrenscore, de richtlijn langdurige ingezetenen en de tijdelijke beschermingsrichtlijn. Daarnaast heeft de Commissie Meijers kritiek geleverd op het recente asielaakkoord in Nederland. De impact hiervan was groot; zo werden wij in diverse media zoals Trouw, NRC, genoemd en hebben leden op de radio en in dagbladen de visie van de Commissie Meijers vertegenwoordigd op dit onderwerp.

De Commissie Meijers nam in het jaar 2022 daarnaast deel aan diverse bijeenkomsten en kennismakingsgesprekken met o.a. de staatssecretaris van Asiel en Migratie Eric van der Burg over asielkwesties en CDA-kamerlid en woordvoerder Europese Zaken Mustafa Amhaouch om onze visie m.b.t. transparantie en de rechtsstaat in de EU toe te lichten. Ook organiseerde de Commissie Meijers in het jaar 2022 een seminar over strategisch procederen met gerenommeerde sprekers in het veld. Dit seminar ging in op het onderwerp strategisch procederen door verschillende specifieke proceszaken te onderzoeken en de mogelijke rol van de Commissie Meijers op dit gebied. Daarnaast organiseerden we in oktober een conferentie over mediavrijheid in de EU waar een divers publiek op af kwam, waaronder verschillende Europese journalisten, beleidsmakers en wetenschappers.

Het Dagelijks Bestuur van de Commissie Meijers bracht in oktober 2022 een bezoek aan Brussel. Zo sprak de Commissie Meijers tijdens dit bezoek met het LIBE-secretariaat van het Europees Parlement, de Europese Commissie, the European Parliamentary Research Service en het team van Europarlementariër Tineke Strik. Ook de subcommissies privacy- & non-discriminatierecht, institutioneel recht, strafrecht en de rechtsstaat hebben niet stilgezeten in 2022. Noemenswaardige bijeenkomsten zijn onder andere:

- Een gesprek met het Ministerie Justitie & Veiligheid, afdeling Artificiële Intelligentie
- Gesprek m.b.t. subsidieaanvraag 'Waken over de Rechtsstaat' met Ministerie van Binnenlandse Zaken – Directie Kennis, Internationaal, Europa en Macro-economie 14 april 2022
- Kennismaking met woordvoerder Europese Zaken, Tweede Kamerlid CDA Mustafa Amhaouch over de rechtsstaat, democratie en transparantie in de EU en NL (John Morijn, Jasper van Berckel Smit, Barbara Safradin) 8 juni 2022
- [Seminar Public Prosecution Services and the Rule of Law in Europe – Leiden Law Conferences](#) met twee CM leden als sprekers: John Morijn & Pim Geelhoed 16 juni 2022

Ook in 2023 zal de Commissie Meijers blijven waken over de rechtsstaat in Europa en waar mogelijk invloed blijven uitoefenen op besluitvormings- en wetgevingsprocessen in de EU.

Het jaar 2022 heeft laten zien dat door tijdig en adequaat te interveniëren met onze adviezen, we daadwerkelijk van betekenis kunnen zijn voor de rechtsstaat en democratie in Europa.

9. Organisatie

Bestuur

Het bestuur van Stichting Migratierecht Nederland (SMN) bepaalt het beleid en draagt de eindverantwoordelijkheid voor het realiseren van het doel van de stichting. Het bestuur is onbezoldigd en bestaat uit ten minste vijf leden. Zij worden benoemd voor een termijn van vier jaar en kunnen eenmaal worden herbenoemd. Het bestuur in 2022 werd gevormd door:

- mr. A.C.J. van Dooijeweert, voorzitter. Vanaf september 2021 is Adriana van Dooijeweert raadsheer bij het Gerechtshof Den Haag. Tot aan september was zij 6 jaar voorzitter van het College voor de Rechten van de Mens en daarvoor was zij onder meer voorzitter van de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken.
- mr. M.C.M. van der Mark, algemeen bestuurslid. Monique van der Mark is advocaat bij Invictus Advocatuur in Goes.
- E.J.W. Nissen LL.M., algemeen bestuurslid. Ellen Nissen is promovenda bij de Radboud Universiteit Nijmegen. Zij maakt deel uit van het bestuur op voordracht van de Commissie Meijers.
- prof. mr. P.R. Rodrigues, algemeen bestuurslid. Peter Rodrigues is hoogleraar Immigratierecht aan de Universiteit Leiden.
- drs. A.R. Rotscheid, penningmeester. Adwin Rotscheid is directeur Rechtsbestel bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- mr. F. Ben-Saddek, algemeen bestuurslid. Fouad Ben-Saddek is advocaat bij Ben-Saddek Advocatuur. Hij maakt deel uit van het bestuur op voordracht van de Specialistenvereniging migratierechtadvocaten, SVMA.

Wegens de maximale termijn traden mr A.C.J. van Dooijeweert en prof. mr. P.R. Rodrigues eind 2022 af. Ze worden met ingang van 1-1-2023 opgevolgd door mr. A. Kuijter, staatsraad in de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en M.A.K. Klaassen, assistent professor aan de Universiteit Leiden.

Werknemers

Het team van de SMN werd eind 2022 gevormd door: vijf juristen met een coördinerende/seniorfunctie,

- mr. Gerd Westendorp, redactiesecretaris [Jurisprudentie Vreemdelingenrecht](#) en redacteur [Migratieweb](#)
- mr. Tisanja Abali, senior redacteur [Migratieweb](#)
- mr. Chretienne Peeters, coördinator en redacteur [Migratieweb](#)
- mr. Petra Werkman [Asiel- & Migrantenrecht](#)
- mr. drs. Bernice Boermans, [cursuscoördinator](#)

twee juristen werkzaam bij de [Commissie Meijers](#)

- Barbara Safradin, secretaris
- Jasper Berckel Smit, projectmedewerker (project 'Waken over de rechtsstaat')

een driekoppige ondersteuning bestaand uit secretariaat en directeur,

- Julia Kersbergen, secretaresse
- Ritha van den Burg, secretaresse en coördinator [Vragendienst](#)
- Henny van de Mortel, directeur

In 2022 zijn er diverse personele wisselingen geweest. Esther Wolthuis werd als redactiesecretaris A&MR opgevolgd door Meryem Sayin. Meryem is eind 2022 weer opgevolgd door Petra Werkman. De medewerkers van de Commissie Meijers zijn gewisseld en onze secretaresse van het eerste uur, Ellie Spreuw is met (pre)-pensioen gegaan en opgevolgd door Julia Kersbergen.

Verder hebben verschillende studenten bij ons stage gelopen. Zij hebben meegewerkt aan de productie van JV en op de redactie van Migratieweb. Bij de CM heeft een student stage gelopen, die aan het project 'Waken over de Rechtsstaat' werkte.

Team

De medewerkers van SMN ontwikkelen de activiteiten en voeren die uit onder leiding van de directeur. De secretaris en de projectmedewerker van de Commissie Meijers maken deel uit van het team en zijn formeel in dienst bij SMN, maar de functies worden gefinancierd uit de middelen van de Commissie Meijers en zij worden inhoudelijk aangestuurd door het dagelijks bestuur van die commissie.

Partners

Samenwerking met verschillende partners is voor SMN van groot belang. Behalve met vele experts uit het migratierecht werkte SMN inhoudelijk samen met VWN aan A&MR en de Vragendienst. Het jurisprudentietijdschrift JV gaf SMN samen met de Sdu uit. SMN faciliteerde de secretaris en projectmedewerker van de Commissie Meijers. Ook faciliteerde SMN wederom de Stichting Fonds Rechtsbescherming Immigranten. De heer Gerd Westendorp is secretaris van de SFRI.

Financiën

Op het moment van schrijven is de financiële jaarrekening door onze accountant nog niet opgeleverd. Het voorlopige beeld over 2022 is het volgende:

	Begroting 2022	Gerealiseerd 2022
Omzet	€ 779.155	€ 747.424
Lasten	€ 785335	€ 741.247
resultaat	€ -6180	€ 6177

We zien sinds de oprichting van de Stichting de ledenaantallen gestaag dalen. Behalve dat dat een signaal is over de situatie van de sociale advocatuur heeft dat ook gevolgen voor de inkomsten van de Stichting. Gedeeltelijk kunnen we dit opvangen door uitbreiding en versteviging van onze dienstverlening, met name van de cursussen.

Ook na het beëindigen van alle COVID maatregelen zijn we doorgegaan met het online organiseren van cursussen. Dit gezien het succes van onze webinars en de veelal positieve feedback die we daarop hebben ontvangen. Daarnaast hebben we een aantal bijeenkomsten op locatie georganiseerd. Opvallend hierbij was dat de Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken op locatie significant minder deelnemers trok dan voor de COVID pandemie.